

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (0 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (0 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos
Seimo posėdžių sekretoriatui

Nr.
Į 2025-04-25 Nr. S-2025-2158

Kopija
Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai

DĖL ATSAKymo Į SEIMO NARIO RAŠYTINĮ KLAUSIMĄ

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija pagal kompetenciją susipažino su Lietuvos Respublikos Seimo narės Agnės Bilotaitės 2025 m. balandžio 25 d. rašytiniu klausimu Nr. 410-KL-08 dėl Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 11⁴ straipsniu įstatymo projekto (toliau – Projektas), kuriame prašoma pateikti argumentuotą poziciją dėl Projekte siūlomų pakeitimų.

Projekte siūloma nustatyti, kad stacionarieji greičio matuokliai gali būti įrengiami valstybinės reikšmės keliuose, jų įrengimo ir eksploatavimo valstybinės reikšmės keliuose tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija; vienas vidutinio greičio matavimo ruožas negali būti ilgesnis kaip 10 kilometrų; viename kelyje vidutinio greičio matavimo ruožų gali būti ne daugiau kaip trys; momentiniam greičio matavimui skirtų greičio matuoklių vieno kelio vienoje kelio pusėje iš viso gali būti ne daugiau kaip penki; greičio matuokliai ir kitos stacionarios eismo priežiūros priemonės turi būti žymimos skirtingais kelio ženklais; prieš visus greičio matuoklius turi būti įrengti informaciniai ženklai; akcinė bendrovė „Via Lietuva“ iki 2025 m. liepos 31 d. turi peržiūrėti nustatytus vidutinio greičio matavimo ruožus, įrengtus stacionarius greičio matuoklius ir pašalinti tuos, kurie neatitinka siūlomo naujo reglamentavimo.

Pažymime, kad stacionarūs ir mobilūs greičio matuokliai yra viena efektyviausių priemonių užtikrinti eismo saugumą, mažesnę žuvusių keliuose skaičių. Greičio viršijimas ar važiavimas nepasirinkus saugaus važiavimo greičio vis dar išlieka viena iš pagrindinių eismo įvykių, kuriuose žuvo žmonės, priežasčių. 2024 m. dėl šių priežasčių įvyko 29 proc. tokių eismo įvykių (2023 m. – 33 proc., 2022 m. – 48 proc., 2021 m. – 53 proc.). Nors stebimos teigiamos tendencijos (mažėja dėl leistino greičio viršijimo ar važiavimo nesaugiu greičiu žuvusių žmonių skaičius, mažiau nustatoma greičio viršijimo atvejų), tačiau apribojus galimybes efektyviomis priemonėmis keliuose kontroliuoti transporto priemonių važiavimo greitį, avaringumo situacija gali pablogėti. Atkreiptinas dėmesys, kad važiavimo leistinu greičiu kontrolei ypač efektyvios vidutinio važiavimo greičio matavimo sistemos, kurios verčia vairuotojus laikytis leistino greičio ne tik konkrečioje kelio vietoje, bet ir ilgoje kelio atkarpoje. Pažymime, kad 2024 metais jau žymiai sumažėjo greičio viršijimo atvejų.

Administracinių nusižengimų registro informacinės sistemos duomenimis, 2023 m. užregistruoti 682 174 greičio viršijimo atvejai, o 2024 m. – 360 762 atvejai.

Atkreiptinas dėmesys, kad atitinkamuose kelio ruožuose maksimalus leistinas greitis nustatomas atsižvelgiant į daugelį skirtingų aspektų kaip kelio tiesumas, pralaidumas, sankirtos su kitais keliais, pėsčiųjų ir dviratininkų srautai, tikimybė susidurti su laukiniais gyvūnais ir kiti veiksniai, kurie turi tiesioginę įtaką visų eismo dalyvių saugumui. Atsižvelgiant į tai, leistino greičio viršijimas nėra tik teisės aktų pažeidimas, bet kelia tiesioginę grėsmę visiems eismo dalyviams, įskaitant greitį viršijantį vairuotoją. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 4 straipsnio, kuriame įtvirtinti eismo saugumo užtikrinimo principai, 1 punkte nustatyta, kad valstybės pareiga – sudaryti saugias ir vienodas visiems eismo dalyviams dalyvavimo eisme sąlygas. Siūlomas teisinis reglamentavimas, kuriuo siekiama eismo dalyviams, nesilaikantiems leistino važiavimo greičio, sudaryti palankias sąlygas nepaisyti nustatytos eismo tvarkos ir kelti grėsmę kitų eismo dalyvių saugiam dalyvavimui eisme, nedera su minėtu eismo saugumo užtikrinimo principu.

Kartu pažymėtina, kad Projekte siūloma formuluotė, kad valstybinės reikšmės keliuose gali būti įrengiami stacionarieji greičio matuokliai iš esmės suponuoja, kad vietinės reikšmės keliuose, t. y. miestų, miestelių ir kitų gyvenviečių keliuose greičio matuokliai negalėtų būti įrengti. Projekte iš esmės siūloma, kad keliuose, kuriuose yra didžiausias tankis transporto priemonių, pėsčiųjų ir kitų eismo dalyvių, neturėtų būti vykdoma efektyvi kontrolė siekiant apriboti pavojingą vairavimą ir apsaugoti eismo dalyvius.

Projekte siūlomi kiekybiniai ribojimai, kiek viename kelio ruože gali būti greičio matuoklių, nepagrįsti argumentais ir nediferencijuojami nei pagal kelio rūšį, nei pagal jo ilgį. Pažymėtina, kad Valstybinės reikšmės automobilių kelių sąrašas yra patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 9 d. nutarimu Nr. 757 „Dėl Valstybinės reikšmės automobilių kelių sąrašo patvirtinimo“. Valstybinės reikšmės kelių tinklas labai netolygus, dalį jo sudaro mažo intensyvumo rajoniniai keliai, kurių ilgis siekia vos kelis kilometrus, o taip pat itin didelio intensyvumo magistraliniai keliai, kuriuose vyksta tarptautinis (tranzitinis) eismas ir kurių ilgis siekia iki 300 km. Atsižvelgiant į tai, siūlomas vienodas eismo priežiūros priemonių – greičio matuoklių skaičiaus ribojimas neatsižvelgiant į kelio reikšmę (magistralinis, krašto, rajoninis), ilgį (1 km ar 300 km ilgio kelias) ir eismo specifiką (intensyvumą ir kt.) būtų ydingas ir potencialiai pavojingas.

Šiuo metu valstybinės reikšmės keliuose yra 212 greičio matuoklių – iš jų 78 momentiniai greičio matuokliai ir 134 vidutinio greičio matuokliai. Magistraliniuose keliuose yra įrengta 26 vnt., arba 33 proc., visų momentinio greičio matuoklių ir 62 vnt., arba 46 proc., visų vidutinio greičio matuoklių. Vertinant Projekto aiškinamajame rašte pateiktą informaciją, manytina, kad rengiant siūlomą teisinį reglamentavimą nebuvo atlikta jokia analizė, kokiose konkrečiai vietose ir koku tikslu magistraliniuose keliuose yra įrengti greičio matuokliai, kaip jų įrengimas paveikė juodąsias dėmes ir avaringas vietas bei bendrai eismo saugumą kelyje, kiek jų veikimo laikotarpiu pavyko išvengti eismo dalyvių žūčių ir sužeidimų. Valstybinių kelių valdytojo duomenimis, 106 kelių ruožuose, kuriuose nebuvo įrengta greičio matuoklių, nuo 2016 m. iki 2020 m. buvo sužeisti 879 ir žuvo 82 eismo dalyviai – vidutiniškai sužeista 176 ir apie 16 žuvusiųjų per vienus metus. Įrengus greičio matuoklius situacija pasikeitė iš esmės – tuose pačiuose kelių ruožuose 2022–2023 m. buvo sužeisti 189 ir žuvo 13 eismo dalyvių. Taigi, kelių ruožuose įrengus greičio matuoklius, eismo saugumo situacija pagerėjo daugiau nei dvigubai.

Analizuojant atskirus kelių ruožus, greičio matuoklių efektyvumas akivaizdus, pavyzdžiui, kelio A2 ruože nuo 110,748 km iki 121,224 km prieš įrengiant greičio matuoklį (2016–2020 m.) buvo sužeistas 21 eismo dalyvis, žuvo – 1, įrengus greičio matuoklį (2022–2023 m.) – sužeisti 3 eismo dalyviai, žmonių nežuvo; kelio A10 ruože nuo 9,603 km iki 22,614 km prieš įrengiant greičio

matuoklį (2016–2020 m.) sužeisti 32 eismo dalyviai, žuvo – 5, įrengus greičio matuoklį (2022–2023 m.) – sužeisti 4 eismo dalyviai, žmonių nežuvo. Svarbu pažymėti, kad nurodyti kelių ruožai, kuriuose vidutinio greičio matuokliai buvo itin efektyvūs, buvo šiek tiek ilgesni nei 10 km, t. y. dėl Projekte pateiktų siūlymų riboti maksimalų vidutinio greičio matuoklių ruožų ilgį iki 10 km, tokie kontroliuojami kelio ruožai turės būti sutrumpinti.

Pažymėtina, kad greičio matuokliai yra išmani eismo priežiūros priemonė, kuri padėjo gerokai sumažinti policijos pareigūnų, vykdančių transporto priemonių greičio kontrolę keliuose skaičių ir leido policijai žmogiškuosius resursus nukreipti kitiems pažeidimams ar nusikalstamoms veikoms užkardyti. Manome, kad Projekte siūlomas teisinis reglamentavimas gali turėti neigiamą poveikį Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024–2028 m. programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54, išskeltam tikslui didinti teisėsaugos ir teisėtvarkos institucijų pareigūnų skaičių regionuose, nes dalis pareigūnų turės būti deleguoti greičio kontrolei keliuose vietoje viešosios tvarkos užtikrinimo ar skubaus reagavimo į iškvietimus.

Taip pat manome, kad siekiant aiškumo įrengiant greičio matuoklius, pakaktų Projektu įgalinti Vyriausybę ar jos įgaliotą instituciją nustatyti greičio matuoklių įrengimo ir eksploatavimo valstybinės reikšmės keliuose tvarką. Pasitelkus policijos, kelių, eismo organizavimo, eismo saugumo specialistus, būtų parengta visuomenės ir politikų lūkesčius atitinkanti metodika dėl greičio matuoklių įrengimo, kuri leistų peržiūrėti greičio matuoklių įrengimą Lietuvoje, atsižvelgiant į skirtingus kelių ruožų ilgius ir rūšis, kartu nesukeliant neigiamo poveikio eismo saugumui, kad avaringumo rodikliai nepablogėtų ir Lietuvos Respublika nenukristų į žemiausią poziciją Europos Sąjungos valstybių narių avaringumo ir žūčių keliuose rodikliuose.

Taip pat atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Projekte siūlomos nuostatos galimai lems didelio kiekio greičio matuoklių išmontavimą, kas reikalaus ženklų ir galimai perteklinių kaštų, kurie galėtų būti skiriami visuomenei teigiamą vertę kuriančiais veiklais ir sukurs perteklinę administracinę naštą.

Kartu atkreipiame dėmesį, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“, susisiekimo ministrui priskirta atsakomybė už visų rūšių transporto saugaus eismo sritį, todėl tikslinga gauti Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos valdymo srities institucijų transporto saugos ekspertų nuomonę dėl Projekte siūlomo teisinio reglamentavimo.

Vidaus reikalų ministras

Vladislav Kondratovič